

תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף עה עמוד ב

אמר רבי חנינא בר פפא: בקש הקדוש ברוך הוא לתת את ירושלים במדה, שנאמר: (זכריה ב') ואומר אנה אתה הולך ויאמר אלי למוד את ירושלים לראות כמה רחבה וכמה ארכה, אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: רבש"ע, הרבה כרכים בראת בעולמך של אומות העולם - ולא נתת מדת ארכן ומדת רחבן, ירושלים ששמך בתוכה ומקדשך בתוכה וצדיקים בתוכה - אתה נותן בה מדה! מיד: (זכריה ב') + ויאמר אליו רוץ דבר אל הנער הלז לאמר פרזות תשב ירושלים מרוב אדם ובהמה בתוכה.

Talmud Bavli, traité Baba Batra, page 75B

Hanina fils de Pappa a dit : le Saint béni soit-Il a voulu donner des mesures précises à Jérusalem : « Je demandai : où vas-tu ? Il me répondit : Je vais mesurer Jérusalem pour voir quelle est sa largeur et quelle est sa longueur » (Zacharie, 2 ; 6). Les anges officiants ont dit alors au Saint béni soit-Il : « Maître du monde, tu as construit tant de cités dans ton monde, qui sont aux autres nations, sans déterminer leur largeur et leur longueur ; et Tu voudrais donner des mesures à Jérusalem, où sont établis Ton nom et Ton Temple, où résident les justes ! » Aussitôt « il lui dit : Cours, parle à ce jeune homme et dis : Jérusalem sera une ville ouverte, à cause de la multitude des hommes et de bêtes qui seront au milieu d'elle » (Ib, 8).

תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף פה עמוד ב

א"ר לוי: קשה עונשן של מדות יותר מעונשן של עריות, שזה נאמר בהן (ויקרא י"ח) אל וזה נאמר בהן (דברים כ"ה) אלה. ומאי משמע דהאי אל, קשה הוא? דכתיב: (יחזקאל י"ז) ואת אילי הארץ לקח, גבי עריות נמי הכתיב: אלה! ההוא למעוטי מדות מכרת. ואלא מאי עודפיהו? דהתם אפשר בתשובה, והכא לא אפשר בתשובה. וא"ר לוי: קשה גזל הדיוט יותר מגזל גבוה, שזה הקדים חטא למעילה, וזה הקדים מעילה לחטא.

■ רשב"ם מסכת בבא בתרא דף פה עמוד ב

שזה נאמר בהן אל - עריות דכתיב את התועבות האל ובמדות כתיב אלה דכתיב כל עושה אלה כל עושה עול.

ואלה קשה מאל - דמש"ה הוסיף הכתוב בהן ה' לרבות ולהגדיל הקישוי.

אפשר ליה בתשובה - עריות מועלת תשובה אי עביד ליה תשובה מעלייתא כדכתיב (ירמיה ג) שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם (...) אבל מדות שגוזל את הרבים א"א לו בתשובה שהרי תשובתו תלויה בהשבת גזילה דכתיב והשיב את הגזלה (ויקרא ה) והוא אינו יודע למי יחזיר.

רמב"ם הלכות גניבה פרק ז הלכה יב

קשה עונשן של מדות יתר מעונשן של עריות שזה בינו לבין המקום וזה בינו לבין חבירו, וכל הכופר במצות מדות ככופר ביציאת מצרים שהיא תחילת הצווי, וכל המקבל עליו מדות הרי זה מודה ביציאת מצרים שהיא גרמה לכל הצוויין.

Talmud Bavli, Traité Baba Batra, page 88B

Rabbi Lévi dit : l'acte de tromper dans les poids et les mesures est plus grave qu'avoir des mœurs légères ; dans l'un le mot employé est « *el* », alors que dans l'autre, c'est le mot « *eleh* » qui est utilisé. Et comment sais-tu que le mot « *eleh* » se rapporte à un acte plus grave ? Car il est dit « *il a amené les grands (eleh) du pays.* » (Ezéchiel, 17). Mais n'est-il pas marqué « *eleh* » également dans les mœurs légères ? C'est pour exclure la punition de retranchement dans les fautes sur les poids et les mesures. Alors quelles ont-elles de plus que les mœurs légères ? Pour ces dernières, l'homme peut se repentir, alors que pour les poids et mesures, il n'en n'a pas la possibilité. Rabbi Lévi enseigne également : voler un simple particulier est plus grave que voler le Très-Haut : dans le premier cas, le mot « péché » précède le mot « malhonnêteté », alors que dans le second cas c'est l'inverse.

■ Commentaire du Rachbam

Dans l'un le mot employé est « *el* » : Dans les mœurs légères il est dit « *toutes (el) ces horreurs* » ; et dans les poids « *quiconque agit ainsi (eleh), et qui fait une chose déloyale* »

Le mot « *eleh* » se rapporte à un acte plus grave : C'est pour cela que l'Écriture a rajouté la lettre hé dans le mot « *el* » ; ce qui donne « *eleh* ».

L'homme peut se repentir : S'il se reprend de sa mauvaise conduite, sa téchouva est acceptée comme il dit : « *revenez mes enfants* ». Mais il est impossible de se repentir pour la tromperie dans les mesures, car il n'est valable qu'avec la restitution du bien volé. Et dans ce cas-là, il ne sait pas à qui rendre (car un marchand ne connaît pas tous ses clients).

Rambam, lois sur le vol, chapitre 7, loi 12

La punition reçue pour avoir fait de faux poids et mesures est plus dure que celle infligée à la personne aux mœurs légères, car cette dernière commet une faute envers Dieu, alors que l'autre pêche envers les hommes. Et celui qui remet en cause les lois des poids et mesures, remet en cause le miracle de la sortie d'Égypte qui est la base de ce commandement. Inversement, celui qui respecte cette loi, reconnaît le miracle de la sortie d'Égypte, qui est le fondement de tout commandement de la Thora.